

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?

ADVERTENTIEN: per 15 reeds de regel, 10419
Zaterdag) per 10 vord behoeve 35 cents, regel 10419

(Verschijnende driemaal in de week; Dinsdag, Donderdag en Zaterdag)

Wij, Catholijken hebben regten, wij hebben de middelen aan de hand, om die te wonen gelden. Met deze woorden sloten wij ons betoog in de Noord-Brabander van zaterdag 5 september, wens belovende, daarop nader te zullen te komen.

Dat wij, Catholijken, regten hebben, is reeds zoo dikwijls bewezen, dat het bijna noodloos zou kunnen geacht worden daarop nogmaals de aandacht te vestigen, ware het niet, dat de noodzakelijkheid immer bestond en als grooter werd, om onze Catholijke landgenooten bij voortdurende die regten te wijzen, en van het bezit derzelve te doordringen, ten einde daardoor hunne belangstelling in derzelve verandering en handhaving gaande te maken. Want, tot onze droefheid en schaamte moeten wij het bekennen, groot is de onverschuldigdheid, welke nog onder hen heerscht; een onverschuldigdheid, die juist wel algemeen door de Katholijke Natie wordt aan den dag gelegd in het bevestigen harer politieke voordeelen, doch die daarom bij niemand, dus ook niet bij de Catholijken, verontschuldiging vinden kan.

Om te bewijzen, dat wij, Catholijken, regten hebben, welke niet meerder, doch ook een haarbreed minder zijn dan die van alle ingezetenen des lands, zullen wij niet ophouden in den jare 1795, toen de banden, waaraan zij zoo lang gekluisterd hadden gelegen, gebroken werden, noch de achtervolgende constitutiën en staatsverdragen nagaan; wij zullen niet wijzen op de afgelegde verklaringen en gedane beloften, toen de soevereine Vorst in 1813, door den nationalen wil daar zijn overland werd teruggeroepen, om er bezit te nemen van het erideel zijner voorouders, van Spanje's overheersching ontrukkt, en toen in 1814 de beslissers der europesche staatende dien soevereinen Vorst als Koning stelden over een der schoonste rijken welke men kan uitschrijven. — Wij bepalen ons slechts bij het verdrag tusschen Vorst en Volk gesloten in den jare 1815, in 1840 met eenige wijzigingen vernieuwd: bij de grondwet, het heil om onze vrijheid, het plegtanker van ons land. En daarin vinden wij eenen overvloed van gronden, om te doen zien en onwederom te bewijzen, dat de Catholijken, Nederlanders, dezelfde regten en vrijheden

hebben als alle andere ingezetenen des Rijk, dat dus de partij, welke alles inspannt, om ons van die regten verstoken te houden en tot den vorigen staat van onderdrukking te brengen, een anti-grondwettige partij is, eene partij van teruggang en vervolging.

„Inderdaad art. 4 der grondwet zegt:

„ALLEN die zich op het grondgebied van het Rijk bevinden, hetzij ingezetenen of vreemdelingen, hebben GELIJKE aanspraak op bescherming van persoon en goederen.”

„Art. 8:

„Tot alle andere bedieningen zijn al de ingezetenen, zonder onderscheid, benoembaar, welke geboren Nederlanders zijn, of het zij door wet-dinding, hetzij door naturalisatie daarvoor gehouden worden.

„Tot alle andere bedieningen” (welke niet behooren tot de categorie der in art. 7 gemelde bedieningen, doch waaruit niemand om geloofsbelijdenis wordt uitgesloten) „zijn al de ingezetenen, ZONDER ONDERSCHIED, benoembaar welke enz.”

„En art. 10:

„Ieder is, zonder onderscheid van rang en geboorte, tot alle ambten en bedieningen benoembaar, behoudens hetgeen betrekkelijk de samenstelling der Provinciale Staten bij het vierde hoofdstuk is bepaald.

In de hoofdstukken, handelende over den Raad van State en de Ministeriële Departementen; de Staten-Generaal; de Wetgevende Magt; de Staten van de Provinciën; de Plaatselijke Besturen; de Justitie vinden wij nergens eene enkele syllabe, welke de geringste uitsluiting wegens godsdienstige belijdenis zou kunnen te verstaan geven, dus ook niet voor de Catholijken.

Na deze negatieve bewijzen komen wij, de grondwet volgende, tot de positieve bewijzen, welke ten duidelijkste het goed regt der Catholijken staven. Hiertoe moeten wij het gansche zesde hoofdstuk der grondwet uitschrijven, om onze landgenooten, waaronder er helaas! zoo velen zijn, die niet eens schijnen te weten dat er eene grondwet bestaat, veel minder wat zij behelst, volkomen te overtuigen:

art. 188:

„De volkomen vrijheid van godsdienstige begrippen, wordt aan elk gewaarborgd.

„189. Aan alle godsdienstige gezindheden in het koninkrijk bestaande, wordt gelijke bescherming verleend.

190. De belijders der onderscheidene godsdiensten genieten allen dezelfde politieke voorregten, en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen.

191. Geene openbare oefening van godsdienst kan worden belemmerd, dan in gevalle dezelve de openbare orde of veiligheid zou kunnen storen.

192. De tractementen, pensioenen en andere inkomsten, van welken aard ook, thans door de onderscheidene godsdienstige gezindheden, of derzelve leeraars genoten wordende, blijven aan dezelve gezindheden verzekerd. Aan de leeraars, welke tot nog toe uit de landskas geen of een niet toereikend tractement genieten, kan een tractement toegelegd, of het bestaande verbeterd worden.

193. De Koning zorgt dat de toegestaan peddingen, die voor de openbare godsdienst uit het Land, als worden betaald, tot gunstige andere einden besteed worden. Aan waartoe dezelve bestemd zijn.

194. De Koning zorgt dat geene godsdienstige gestoord worde in de vrijheid van uitoefening, die de grondwet waarborgt. Hij zorgt tevens dat alle godsdienstige gezindheden zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat.

En nu vragen wij u, Catholijken, zijt gij overtuigd dat gij gelijke regten hebt met al uw landgenooten en mede-ingezetenen? En gevult gij nu, hoe de grondwet, waarin die regten zoo duidelijk omschreven staan, ten uwen aanzien wordt nageleefd? Hoe art. 8 wordt in acht genomen? En art. 10? En de artikelen 188 tot 194? Moeten wij u nog bijzonderheden aanhalen? Moeten wij u nog wijzen op de ongelijke verdeling van posten en ambten die steeds aan de orde van den dag blijft, niet alleen daar waar gij de meerderheid uitmaakt, maar ook in de plaatsen, waar gij uitsluitend de bevolking uitmaakt, uitgezonderd degenen, die in uw midden getrouwen worden, om er de vetste posten en aanzienlijkste bedieningen te bekleden? Moeten wij u wijzen op de talrijke en onedele pogingen door velen uwer andersdenkende landgenooten in het werk gesteld, om u meer en meer in een hachelig daglicht te stellen, u te henen te smaden en te lasteren, ten einde de regering en hare raadslieden in het bange nemen beginsel te stijven of haar zoo veel vrees aan te jagen, dat zij

hetzelve niet durt laten varen? Moeten wij u nog doen zien, dat vrijheid van onderwijs een noodzakelijk gevolg is van het zesde hoofdstuk onzer bezwoorene grondwet en dat in die grondwet niets voorkomt, hetwelk die vrijheid in den weg staat, wij art. 224 van dezelve wel voorschrijft, dat het openbaar onderwijs is een aanhoudend voorwerp van de zorg der Regering; doch dat dit artikel geenszins aan diezelfde Regering het monopolie van het onderwijs in handen stelt?

Gij ziet het dus, catholijke landgenooten: regten hebt gij; en zoo gij slechts wilt opmerken, wat rondom u omgaat, behoeven wij u niet meer te zeggen, hoe die regten geëerbiedigd worden.

En zult gij dan niet eindelijk ontwaken, om die regten gehandhaafd te zien? Gij moet zulks. Flaauwhartig te blijven, wanneer die regten worden uit het oog verloren, vreesachtig en slaafs het voorbijzien dier regten bij te wonen, is plichtverzaam. Gij hebt de magt niet van de u door de grondwet geschonkene regten afstand te doen; gij zijt het aan u zelve, aan uwe medeburgers en aan uwe nakomelingschap verschuldigd die regten te handhaven en u derzelve genot te verzekeren. Indien het vergriep op die regten meer en meer toeneemt, indien het eindelijk zoo ver mocht komen, dat de grondwet werd beschouwd als niet voor ons Catholijken geschreven te zijn, zoodat onze kinderen geheel van het bezit derzelve verstoken werden, zal de schuld daarvan op ons kleven, en zij zullen onze nagedachtenis in afschuw krijgen, omdat wij door onze flaauwhartigheid, toen het nog tijd was, de middelen hebben verzuimd onze en ook hunne regten te laten gelden. Ja, Catholijken, het is daartoe thans nog tijd; slaan wij dus de handen aan het werk. Hoe? — dit zullen wij in een volgend nummer onderzoeken, bij het nagaan der middelen welke wij hebben, om de regten, welke gij nu overtuigd moet zijt te bezitten, te doen gelden.

ITALIË.

ROME. Z. Em. de kardinaal Gizzi heeft aan de gouverneurs der provincien van de Romeinische Staten de volgende circulaire gerigt. Men zal daaruit zien, met welke teedere zorg de Paus zich bezig houdt met den godsdienstigen, zedelijken en burgerlijken toestand zijns volks, en vooral der ongelukkige klassen, welke het meest behoefte hebben aan de vaderlijke tusschenkomst en welbegrepen hulpbetoon van het gezag:

Doorsichtige en zeer Eerwachtige Heeren!
De wandaden, en vooral de tyfsten en diefstallen, welke sedert eenigen tijd, maar al te zeer gepleegd worden in eenige provincien der Pauselijke Staten, noopen de regering niet alleen om de maatregelen tot beteugeling, welke de behoefte van het oogenblik vordert, te nemen, maar tevens om middelen aan te wijzen, ter wegneming van de oorzaken dier wandaden, of althans ten minste van derzelve noodlottigen invloed.

Eene dier oorzaken is ongetwijfeld de ledigheid, waaraan een gedeelte der jeugd uit de arbeidende en landelijke bevolking overgegeven is; men moet dus de noodzakelijkheid erkennen, van aan die jeugd nuttige werkzaamheden te verschaffen en vooral van te waken over de goede opvoeding der kinderen, die, zoo zij zelve onverschuldigd de rebes doen quaaten van een toekomstig nog bedreven, dan het tegenwoordige.

Zijne Heiligheid, door drongen van heilige gewigt dezer waarheid, heeft bevolen de aandacht der gouverneurs van de provincien daarop te vestigen, opdat zij, in overleg met de plaatselijke besturen, de jeugd aan den lediggang onttrekken en haar goede arbeiden en werken van openbaar nut en zij ondersteund door de ijverige bedienaren des heiligdoms en de onversaagd en rechtschapene burgers, alle hunne zorgen besteden, zoo als overigens reeds op vele plaatsen geschiedt, ter algemeene verspreiding eener goede burgerlijke en godsdienstige opvoeding onder de lagere volksklassen.

Om dit zoo gewenscht doel te bereiken, komt het raadzaam voor, om te Rome, in een daartoe geschikt lokaal, een zeker aantal jongelieden uit die standen te vereenigen, met het dubbel inzicht, hun een handwerk te doen leeren, door welks uitoefening zij hun levensonderhoud kunnen vinden, en tevens hen tot de militaire dienst te bekwaamen. Deze maatregel zou een tweezijdig groot nut hebben: 1°. hunne verwijdering van plaatsen, alwaar zij aan slechte gewoonten gehecht raken en van de naaste gelegenheid om aan de maatschappij en de rust der bevolking nadeel toe te brengen. 2°. Men zou een kern van goede soldaten en vooral van goede onderofficieren bekomen, die in staat zouden zijn, een goed geoeftend en aan de behoeften van den staat geëvenredigd leger daar te stellen.

Om aan eenen zoo gewichtigen maatregel al de noodige ontwikkeling te geven, geëvenredigd aan den bijzonderen toestand der onderscheidene plaatsen, heeft de H. Vader, in zijne hooge wijsheid besloten, dat uwe doorlichtige Eerwaardigheid met de meeste zorg de middelen zou nagaan, om denzelven tot uitvoering te brengen en eenige ontwerpen zou aanbieden, op welke wijze die uitvoering zou tot stand kunnen gebragt worden. En om te zekerder tot eene goede uitkomst te geraken, verlangt Zijne Heiligheid, dat behalve de tusschenkomst van het bisschoppelijk gezag, vooral met betrekking tot het godsdienstig en burgerlijk onderwijs, men ook zijne toeylgt neme tot de kunde van de stedelijke overheidspersonen en den provincialen raad, vooral tot aanwijzing der middelen van opbrengst, welke noodig zijn tot het onderhoud dergenen, welke men zich voorstelt, in het bovenaangehaald gesticht te vereenigen, geëvenredigd naar het getal dergenen, welke elke plaats daartenen zal moeten zenden. Het spreekt van zelf, dat de regering van hare zijde niet zal nalaten daartoe bij te dragen, naar gelang de toestand der schatkist zulke gedoogen zal.

Deze maatregel, rijk aan goede vruchten onder het godsdienstig, zedelijk en burgerlijk oogpunt, is een nieuw bewijs der bezorgheid, waarmede zijne Heiligheid er naar streeft om het wezenlijk stellig en praktisch welzijn zijner staten en welbemind onderdanen te bevorderen. 's Pausen inzichten zullen altijd naar dat doel gerigt zijn. Het is niet door het aanvaarden van zekere theorien, die, uit haren aard, onbepasselijk zijn op den toestand en de zeden der Kerkelijke Staten, noch door mede te werken tot zekere strekkingen, waarvan hij wagt is, dat de H. Vader vermeent het geluk zijns volks te kunnen bevorderen. Deze theorien en strekkingen worden door vele wijze mannen afgekeurd en zouden klaarblykelijk de inwendige en uitwendige rust in geraar brengen, welke iedere regering zoo zeer behoeft, wil zij het welzijn harer onderdanen op heilige grondstagen vestigen.

De Heilige Vader is overtuigd, dat uwe doorsichtige Eerwaardigheid, even als hij doordrongen van eenen waren ijver voor het algemeen welzijn, alle pogingen zal in het werk stellen, om met hare gewone Eerwaardigheid zich naar dit hoog bevel te bewegen; hij rekent insgelijks op de ijverige en werksadige medewerking der bisschoppen, magistraten en provinciale raden. Wat mij be-

treft, ik hoop spoedig de uitkomsten daarvan vernemen en ben met de gevoelens der opregte achting enz.

P. Kard. Gizzi.

Rome, 24 augustus 1846.
— Voor de uitvaardiging der amnestie had men een der binnenvan het Quirinaal deze woorden op den muur geschreeven: *Matai, che fati* (Matai, wat doet gij?) Men zeide dit den Paus die glimlachte en onder de vraag het volgend antwoord liet schrijven: *Aspetta, e lo vedrai* (wach en gij zult het zien.)

LIVORNO, 27 augustus. Sedert eenige dagen ontwaarden wij geene schokken van aardbeving; de gemoederen bedaarden allengskens; toen heft ochtend ten 10 ure een, welha waar weinig merkbare schok, op nieuw den schrik onder de bevolking verspreide.

Ingevolge de officiële rapporten bedraagt het getal der gedooden bij de laatste aardbeving 70 dat der gewonden 521; en dat der ongelukkigen die zich ten gevolge dier ramp zonder dak bevonden, van drie tot vier duizend. Behalve de steden Livorno, Pisa en Volterra, hebben even er twintig dorpen en plekken aanmerkelijk geleden. Twee, Orliano en Lorenzana, zijn geheel en al verwoest.

ZWITSERLAND.

De landdag heeft den 4 dezer zijne stemming uitgebragt ter zake van het verbond der catholijke kantons; 10 kantons hebben zich verklaard voor de opheffing van het verbond, zonder uitnodiging noch opzegging. In geval van wederstand, zullen er nadere maatregelen genomen worden.

ENGLAND.

De Koningin en prins Albert hebben den 4 dezer het eiland Jersey verlaten en zijn zaterdag H. of Osborn-House teruggekomen.
— De engelsche vloot blijft kruisende op de kust ten van Portugal.

— Men leest in den *Standard*, dat de vijf vernehmen dat de rector van de universiteit van Cambridge, die voor de eedelijke bevestiging heeft nedengelegd, om tot de catholijke Kerk over te gaan.

TAÏL.

De engelsche dagbladen behelzen de volgende nieuwsrijdingen, ontleend aan het amerikaansch dagblad de *Boston advertiser*.

— Een op het oogenblik aangekomen schip brengt berichten mede, welke tot den 15 april. Volgens die berichten, hebben de inboorlingen de fransche bezetting van dat eiland met zoo veel kracht aangevallen, dat zij haar verdreven en genoodzaakt hebben om de wijk te nemen aan boord der oorlogschepen. Dadelijk na de ontferming der schepen heeft het fransche eskader begonnen naar te beschieten.

SPANIË.

De *Heraldo* van den 3 dezer deelt het volgende mede van zijne korrespondenten uit de voornaamste steden van het rijk, die eenparig zeggen, dat de tinding van het huwelijk der Koningin met den Infant don Francisco van Assis, overal niet algemeen genoeg is vernomen en tot openbare vrede bedriven aanleiding gegeven heeft.

— Men spreekt van eene algemeene amnestie bij gelegenheid van het huwelijk der Koningin.

— Het door meest al de dagbladen medegedeeld gerucht, als of de vertegenwoordiger van Engeland te Madrid, tegen het huwelijk der Infante met den hertog van Montpensier geprotesteerd zou hebben, is niet bevestigd.

— Men verzekert dat de aanstaande generaal der Koningin tot kapitein-generaal van het leger benoemd zal worden.

FRANKRIJK.

Men spreekt van schitterende feesten die op 15

Wasteel van de plaats zullen hebben bij gelegenheid van het huwelijk des hertogs van Montpensier.

Het vertrek van den hertog van Montpensier naar Sicilië (hied naar Neapoli), is bepaald op den 18 dezer. De prins zal vergezeld zijn van den hertog van Nemours.

Mgr. Pontallier, bisschop van Maronieren Vicar Apostoliek van Nieuw-Zeeland, is te Marseille aangekomen. Deze doorlochtige kerkvoogd, die, gedurende de onlusten waarvan dit eiland het tooneel geweest is, zulk een verheven karakter heeft aan den dag gelegd, en wiens edele houding en taal tegen over de engelsche regering, zoo wel door het gouvernement zonder voorbehoud zijn goedgekeurd als door de geheele fransche drukpers zijn bevestigd geworden, is na eenige dagen oponthoud te Marseille, alwaar hij in onderscheidene kerken gepredikt heeft, naar Rome vertrokken, om aan den nieuwen Opperherder zijne hulde en het verslag van zijnen apostolischen arbeid aan te bieden.

Men zegt dat Joseph Henry zijne straf zal ondergaan in het bagnon van Rochefort.

Het vervoer op den Noorder-Spoorweg neemt dagelijks toe. De twee wegen zijn thans voltooid en sedert den 1 september is de nachtdienst ingesteld geworden. Ziehier eene vergelijkende opgave van het personen-vervoer en van de ontvangsten gedurende de twee laatste maanden.

	Reizigers.	Ontvangst.
Julij	179,611	742,524 fr. 45 c.
Augustus	238,315	872,026 fr. 79 c.
Vermeerdering	58,704	130,502 fr. 34 c.

Wij vinden in het dagblad *De Presse* eenige zeer belangwekkende bijzonderheden over de instelling der Broeders van de Christelijke Leer:

Het instituut der Broeders van de christelijke scholen, zegt het dagblad, heeft 17 van de 20 prijzen behaald, bij den grooten wedstrijd der scholen over het lager onderwijs. Dit is eene wezenlijke tegengesteldheid, welke zoo wel een bewijs levert van de loofte waarop dat instituut gebracht is als van de bekwaamheid en de vorderingen der leerlingen. Dit onderwijzend ligchaam is in 1861 gesticht door eenen priester van Reims, Joannes Baptista Beksalb en sedert 1868, dat zijne leerlingen eene school te Parijs openen, in de parochie St. Sulpice. Reeds hadden zij scholen te Reims, Lyon, Rhetel, Sedan en Chateau-Portien.

In 1725 bekrachtigde Paus Benedictus XIII, bij eene bulle, het instituut en de regeel.

In 1789 verstoonden de overnemen die nederige onderwijzers, zij haastten zich hunne meesterschap te herwinnen zoodra de kalende herfst was. Bij een keizerlijk dekreet van 17 maart 1808 erkende de keizer de grootsmeester der universiteit den 22 juli 1810 zijne rechten en zijne statuten. Zij hebben een aantal huizen gesticht ten behoeve van volwassenden, maar hebben gebrek aan personen om aan de aanvragen van ondergeschiedene plaatsen te voldoen. 2573 broeders bestaen in Frankrijk 326 huizen. Overigens is het instituut verspreid tot in België, Nederland, Zwitserland, Sardinië, Romeinse Staten, Turkije, het eiland Bourbon in Noord-Amerika, en in Australië of Nieuw-Holland. Het is mgr. Polding, bisschop van Sydney, aartsbisschop van Nieuw-Holland, die dit nuttig genootschap ingevoerd heeft in dat onmetelijk land, dat nog zoo weinig bekend is.

De broeders onderwijzen 200,000 leerlingen, zoo kinderen als volwassenden. Hun stelsel van opvoeding is bij uitstek zedelijk, het stelsel van onderwijs bij uitstek klassiek. Alles is zoo berekend, dat de kinderen, bij het verlaten der school, in staat zijn te werken en te beantwoorden aan de eischen van den tegenwoordigen toestand der nijverheid, door zich voor te doen als vernuftige, bebedigende en ijverige werkliefden. De prijsuitdeeling heeft, onder voorzitterschap van den aartsbisschop van Chateaudome, plaats gehad in de kerk van de kathedraal te Parijs.

Dit is een schoon en ruim huis, aangehaamt en gelogen, goed bestuurd en talrijk bezocht.

Uit die prijsuitdeeling hebben wij gezien dat het geheel der studien zich verdeelt in lager en in hooger onderwijs. Het eerste behelst, behalven de gewone wetenschappen, de schetsteekeningen en de zangkunst, bij het tweede wordt bij de zangkunst, ook het instrumentaal muziekonderwijs, het boekhouden, de natuurkunde, de scheikunde, de landmeetkunde, het opnemen van plans en de rekenkunde in hare verschillende toepassingen op kunsten, handel en nijverheid, gevraagd. De kostschool bevat kweekelingen van de verst verwijderde departementen, zelfs van Korsika. Wij hebben er Charles-Marie-Joseph Abd-el-Kader, te Milianah geboren, aangezien: hij is een jongeling van 12 à 13 jaren, donker bruin van kleur, met zwarte en levendige oogen en een vernuftig voorkomen; hij heeft onderscheidene prijzen behaald. Men zegt dat hij neef is van den vermaarden emir Abd-el-Kader.

NEERLAND.

SHERTOGENBOSCH 11 september. Heden morgen is in onze haven, aan den boom, opgevischt, het lijk van den sedert dingsdag 19 vermisten, Arnoldus Maas, hetwelk naar het zieken-Gasthuis, is overgebracht. Waaraan dit ongeluk is toe te schrijven, is nog onbekend.

Wij zijn van eene vrij goede zijde onderrigt, dat de concessie door de hollandsche ijzeren spoorweg-maatschappij aangevraagd tot den aanleg van eenen zijtak van het station Schiedam naar de haven aldaar, is verleend, doch dat het tweede gedeelte dier aanvraag, betreffende de daargestelling van eenen stoomboordienst van dit punt naar Harwich, door de regering nog in overweging is gehouden.

Den 10den van oktober heeft zich te Charleroi (België) afsgeen. Een jongeling in de bovenstad wankende, is er door aangetaast. De gewetensheersers schrijven dit toe aan buitengewone hitte van dezen zomer. Dit geïsoleerde geval is dus niet van dien aard, dat men er zich over behoeft te veronrustigen.

Men schrijft uit Sittard den 2 september 1846. Den 26 van H. maand, had in het Pensionnat de Dames, alhier, de plegtige prijsuitdeeling plaats, voorgespannen door de gewoontelijke oefeningen bij daardige gelegenheid, welke aan de verwachting eener aanzienlijke vergadering niet alleen beantwoordden, maar dezelve verre overtroffen, vooral bewonderde men de snelle vorderingen der kweekelingen, die zich met de grootste vlegheid in de hollandsche, fransche, hoogduitsche en engelsche talen uitdrukten.

Terwijl onze dagbladen in navolging van dat van 's Gravenhage, melding gemaakt hebben van eene uitvinding door den bekenden beeldhouwer Franzoni van eene nieuwe beweegkracht, wordt in de *Breslauer Zeitung* eene dergelijke uitvinding van een jongeling, met name Gustaaf Stöhr, te Breslau, medegedeeld. Deze namelijk heeft eene zeer eenvoudige machine uitgevonden om schepen te doen varen zonder stoom of kunstmatig mechanismus, (?) met eene kracht welke niets kost en altijd voorhanden is, en welke een mensch zeer gemakkelijk bestuurt kan. Hij noemt aan, iedere stoomboot voorbij te zeilen, en hoe grooter de lading is, zooveel te sneller te varen. Geen goffslog noch zelfs de sterkste stroom kan de vaart tegenhouden, maar vermeerdert slechts de voorhanden kracht. De kosten der machine zijn zeer gering, zoodat zij slechts het tiende gedeelte van eene stoommachine bedragen. De berigtgever was zelfs bij de proefnemingen met het model tegenwoordig, welke zoo uitnemmend uitviel, dat zij aller bewondering opwekte. De uitvinder wil zich naar Engeland begeven, om zijne uitvinding te verkoopen.

(Overrijst.) 's HAGE 9 september. Z. M. de Koning is den 3 dezer te Breslau aangekomen, en heeft den volgenden dag de reis naar Heinrichau voortgezet. H. K. H. Mevrouw de Prinses van Oranje, ver-

gezeld van haren jongsten zoon, is gisteren morgen uit deze residentie naar Stuttgart vertrokken.

H. K. H. Mevrouw de Prinses Albert van Pruisen is gisteren uit deze residentie over Amsterdam naar het Loo vertrokken, om van daar langs den Rijn de reis naar Italië te vervolgen.

Mgr. Innocent Ferriert, zaakgelaatigde van den Heiligen Stoel te 's Gravenhage, is benoemd tot *cameriere secreto* van Z. H. Paus Pius IX.

LATINSE BERIGTEN.

De dubbele huwelijks plegtigheid van de Koningin Isabella en van hooftderzelve zuster is bepaald op den 24 dezer maand.

De generaal Narvaez wordt te Madrid verwacht, het *Dagblad van Neurenburg* verzekert dat de Keizer van Rusland, ten behoeve van den Koning van Denemarken, heeft afgezien van zijne aanspraak op Holstein.

De stad Glasgow, in Gallicie, is bijna geheel en al door eenen brand vernield.

De koningin van Engeland en prins Albert worden den 15 dezer te Windsor verw. ch., alwaar zij, 109 men zegt, tot kerstmis zullen verblijven.

De geruststellende berichten omtrent den oogst in België oefenen aldaar eenen merkbaaren invloed uit op de prijzen der aardappelen. Ll. woensdag waren de prijzen wederom een weinig gedaald op de markt te Brussel. Voor de 100 kil. betaalde men als hoogste prijs 7 fr. en als laagste prijs 5 fr. 75 c.

Len grondeigenaar te Chaudfontaine heeft op een zijner in die gemeente gelegen landgoederen, twee schoone zink-mijnen ontdekt.

Ingezonden Stukken.

SCHIEDAM, 1 september. De kinderen, welke het afgevaardigde zedel-depersen der Handboogschutterij de *Vriendschap*, alhier gevestigd, bij gelegenheid van den Wedstrijd, gisteren te Tilburg gehouden, hebben mogen inoogen, verblijden dezelfs medebroeders bij het vernemen der eerste stellige ijding, hunner schitterende overwinning dermate, dat zij, te ongeduldig om hunne makers op de plaats der gewone bijeenkomsten afte-wachten, besloten, om dezelve tot het Woenselsche tofhek te ontmoeten te gaan. Men emde aldaar ekkander met den behaalden buit gefuk te wenschen en de broederlijke hand toe te reiken.

Naarmate de overwinnaars in gezelschap van den heer president A. Kouwenbergh der mededingende schutterij *Amicitia Dulois* te Eindhoven, welke hun deze eer en bijzondere onderscheiding heeft willen bezorgen, gezegde stal Eindhoven naderde, groeide het getal nieuwsgierigen. Doch welke verrassing bij Eindhoven's hield.

Ter nabuwernood kon er een weg door de massa volks gebaad worden; wijd en zijd lieten zich geweer- en kanonschoten hooren, de lucht weergalmd van vreugdekreten; de nationale vlaggen wapperden langs vele gebouwen en de gunstig bekende muziek de *Harmonie* te Eindhoven, welke genuegzaam alleen al die gemaakte toestellen van vreugdebedrijven door hare verrukkende en wel-luidende toonen kon overtreffen. Begeleide de zegevierenden in optogt naar hunne vergaderzaal en verhoogde den hun toegebragten luister bij uitnemendheid; met een woord, de belangstelling was zoo algemeen en volkomen, dat al degenen, welke hunne gewone werkzaamheden voor eeuwige oogenblikken konden vaarwel zeggen, hunne vreugde in de nabijheid der helden kwamen paren. Aldus eindigde de dag van heden in gepaste orde.

De schutterij de *Vriendschap* (hetzij in het voor-bijgaan en om der waarheid wille gezegd) welke bij gebrek van geschikte plaats of gelegenheid alhier gevestigd is, bestaat voor het meerendeel uit Eindhovenares en eenigen uit deze gemeente en het naburig Gestel, welke gemeente, even als Woensel, zoodanig aan meergemelde stad Eindhoven aangesloten liggen, dat dezelve voor den vreemde deling geen verschil aanduiden en als het ware een geheel kunnen uitmaken. Er bestaat dan ook geen gezelschap of hetzelfde telt leden dezer verscheidene gemeenten onder zich. De oprigters, 9 in getal, waaronder de verdienstelijke directeur G. van der Velden, gaven het aanzijn der thans vermaarde Handboogschutterij de *Vriendschap*. Het getal leden ten hooftgen dage bedraagt slechts 24 en hebben hunne bekwaamheden, op eene kleine uitzondering na, niet bij hun lidmaatschap aangebragt, maar bij het gezelschap zelve door gedu-

